

Na rokovanie

Národnej rady Slovenskej republiky

I

Podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky vraciam Národnej rade Slovenskej republiky zákon z 24. apríla 2024, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „schválený zákon“).

Navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) pri opätovnom prerokovaní zákon neprijala ako celok.

II

Schválený zákon bol na rokovanie národnej rady predložený ako poslanecký návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“), ktorý prešiel aj medzirezortným pripomienkovým konaním po prvom čítaní v národnej rade.

A.

V prvom rade namietam, že schváleným zákonom dochádza ku zníženiu štandardov transparentnosti a odbornosti pri obsadzovaní funkcií v oblasti verejnej správy v kultúre.

Schválený zákon upúšťa od povinného uskutočnenia verejného vypočutia uchádzačov v rámci výberového konania na obsadenie funkcie štatutárneho orgánu múzea alebo galérie. Tým sa neguje možnosť efektívnej kontroly výberového procesu verejnosťou, a teda prestáva byť garantované právo účasti verejnosti na správe vecí verejných v oblasti kultúry.

Rovnako vypustenie explicitného zákazu odvolania štatutárneho orgánu múzea alebo galérie, resp. vedúceho zamestnanca riadiaceho múzeum alebo galériu bez uvedenia dôvodu, je spôsobilé vniesť do výsostne odborných atribútov riadenia týchto kultúrnych inštitúcií politický vplyv a politické rozhodovanie, a tak umenšiť, prípadne negovať princíp odbornosti, ktorý by mal byť kultúrnej oblasti vlastný a mal by byť zachovaný.

Takýto zásah do riadenia kultúrnych inštitúcií navyše nebol ani zo strany zákonodarcu dostatočne odôvodnený, nakoľko dôvodová správa iba stručne uvádza, že *„[v]zhľadom na nadbytočnosť sa navrhuje vypustiť ustanovenie o tom, že štatutárny orgán múzea alebo galérie, resp. vedúceho zamestnanca riadiaceho múzeum alebo galériu bez*

právnej subjektivity, možno obvolať bez uvedenia dôvodu. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že v návrhu zákona nie sú ustanovené dôvody odvolania.“ K tomu je potrebné zdôrazniť, že ani zákonná možnosť odvolania štatutára bez uvedenia dôvodu nezbavuje v praxi zriaďovateľa vyvarovať sa svojvôli pri odvolávaní funkcionárov a neznamená možnosť rezignovať na verejné odôvodnenie (zákaz tzv. kabinetného rozhodovania) pristúpenia k odvolaniu konkrétneho funkcionára zo strany zriaďovateľa.

B.

Z môjho pohľadu problematický je ešte jeden, a to ústavný aspekt tejto schválenej zákonnej úpravy, ktorý je ľudskoprávnej povahy.

Právna úprava prijatá v schválenej podobe v prechodných ustanoveniach upravuje, že právna úprava je retroaktívna a môže sa uplatniť aj na štatutárny orgán múzea alebo galérie, alebo aj na vedúceho zamestnanca riadiaceho organizačnú zložku, ktorá je múzeom alebo galériou, vymenovaných podľa doterajších predpisov.

Zriaďovateľ tak bude v zmysle schváleného zákona oprávnený využiť svoju novú, retroaktívnu a zrušením zákazu odvolania bez uvedenia dôvodu posilnenú právomoc, a odvolať už súčasný štatutárny orgán múzea alebo galérie alebo vedúceho zamestnanca riadiaceho organizačnú zložku, ktorá je múzeom alebo galériou, ktorí boli do funkcie vymenovaní podľa doterajšej právnej úpravy a ktorá neupravuje možnosť ich odvolania bez udania dôvodu.

Otvára sa tým otázka porušenia ich ústavných práv, predovšetkým právnej istoty a legitímnych očakávaní podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s ich právami súvisiacimi s výkonom verejnej funkcie v zmysle čl. 30 ods. 4 ústavy.

Opísaná právna úprava v zmysle schváleného zákona je tak podľa môjho názoru ústavne nesúladná s princípom právnej istoty, princípom ochrany legitímnych očakávaní a zákazom pravej retroaktivity noriem na už konštituované právne vzťahy vyplývajúce z čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s právom na prístup k verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy.

C.

Záverom upozorňujem na procesný nedostatok schváleného zákona.

Pri vykonávaní kompetencie prijímať zákony má osobitný význam zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o tvorbe právnych predpisov“), ale najmä ústavné princípy legislatívneho procesu. Riadny zákonodarný proces, ktorý zahŕňa všetky prvky posudzovania vplyvov, odôvodňovania návrhu a diskusie o ňom, slúži ako garancia kvality, dôveryhodnosti a legitimity prijímanej legislatívy.

Výbor Národnej rady Slovenskej republiky pre kultúru a médiá, ako gestorský výbor vo svojej správe predložil také zásadné pozmeňujúce a doplňujúce návrhy, ktorých schválenie znamená prepísanie návrhu zákona.

Týmto krokom zákonodarcu bolo *de facto* obídené medzirezortné pripomienkové konanie v miere, ktorá prevyšuje bežné opravy a úpravy návrhu zákona. Tým zároveň zákonodarca porušil princíp efektívnej verejnej kontroly legislatívneho procesu a právo verejnosti na efektívne oboznámenie sa s produktom legislatívnej práce národnej rady.

Schválený zákon sa aj v tomto smere dostáva do rozporu s čl. 1 ods. 1 ústavy v zmysle ústavných princípov legislatívneho procesu.

III

V nadväznosti na vyššie uvedené pripomienky a namietaný nesúlad s ústavou navrhujem, aby národná rada pri opätovnom prerokovaní zákon neprijala ako celok.

Bratislava 7. mája 2023